

B 31

Smejamās zāles.

Kādu svētdienu, kad jau sāka novākt laukus, māte sūtīja Anneli uz Melnzemēm, lai parnesot smalko sietiņu. Par to jau bij runāts ilgāku laiku, bet šodien māte bij noteikti vēlējuse: "Aiztec nu pēc sietiņa. Šodien Melnzemei kas būs laika tev to izdot. Vari arī kādu britiņu paciņoties, tikai ne par ilgu. Proties pie laika kauna nākt mājā. Negaidies sūtāma."

Tāda reize, kad Annele gāja ciemā viena pātē, gadījās ļoti rēta. Un tad ciems arvien bij Melnzemes. Viņas jau ar bij tēpat kaimiņos, roku sniedzamas. Noskrēja pa taciņu gar avotu, tad gar plato grāvja malu, kurā visu vasaru ziedēja neaizmirstēles - tad pār nelielu leknu pļaviņu, kurā pārskrejot taciņš ligojās kā spilvēns, un tad jau sāka riet Melnzemju supi.

Annele gāja vilcinādamās un puķes lasīdama. Kā arvienu, viņa negāja uz ciemu ar drošu prātu. Un tā papriekš viņa sev iztēlojās, ko teiks, ko darīs, kad ieies Melnzemēs. Vai būs jādod labdiens, vai labāki būs nēteikt nekā. Ja pados labdienu skaļi un gaiši, kā lielie, ļaudis domās un skatīsies: kas tad tur tāda liela viesņa atnākuse ar tik platu muti? Bet ja nekā nēteiks, stāvēs tik un gaidīs, kamēr kāds uzrunā? Tas jau būtu gan daudz vieglāk izvedams tā viņa arī redzējuse darām citus bērnus, bet iznākt tas iznāk muļķīgi. Tā xx vien, itkā tādiem bērniem nebūtu ne mēles mutē, ne tik daudz prāta, ka tie varētu pātēikt, kādēļ nākuši. Ne, Annele tā darīt nevar. Lai arī grūti nākas, bet būs jāpadod labdiens un jāpātēic skaidri, kas sakāms. Tikai skaļi vien lai neiznāk, jo tad tūdaļ ir visas galvas uzreiz apkārt un skatās taisni

Rīgā, 192... g.

33672

Britz R. 2/14

virsu, tā kā dažreiz nezin, kur savas acis likt.

Soreiz visas tādas Anneles bažas bij veltīgas. Lulīte jau to bij ieraudzījuse, izskreja pļāvīņa pretī, priecīga, uztraukta. Lulītei nevajadzēja nekādu apsveicināšanās teikšanu, vai runāšanu. Viņa neļāva nemaz viešņai vārdu, bet pate vien jautri čaloja.

"Māte ar tēvu aizbrauca ciemā. Kristapeli lai paņēma līdz. Lai ņem. Viņš tik kaujas, kād mājā. Man jāuzmana mazie, bet es varu darīt, ko es gribu. Mēs visi varam darīt, ko mēs gribam. Aukle ir, bet ko man aukle var darīt? Lai sēd kambarī un lai valčo pupulelīti. Es jau nu neklausīšu aukli. Lai klausas mazie bērni. Un mazie bērni ar neklausīs."

Izveda Anneli caur sētsvidu, pie kāts durvīm piesietājam Krancim gašam. Tas lauzās un rēja, kādi žvazdinādams un atnācēju vai nokost grasīdamies. Lulīte Kranci visādi izbāra, apsauca, kaunināja kā liela sieva, bet tas bāriem nepiegrieza ne mazākas vēribas. Tikai kād meitenes ieskreja namā, Krancis nometa tām pakaļ vēl pāris sirdīgu rējienu un tad ielida atpakaļ būda. Viņš ir bij darījis, kas darāms.

Mazie bērni bij ^{Tincite} ~~Tinklīns~~, Julcīte, Mincīte. Tas tūlīt apstāja Anneli, katra savu sūdzību sūdzēdama un taisnu tiesu no Anneles gaidīdama. Tincīte viciņāja augstu gaisā paceltu, mazājiem nepiesniedzamu, brūnu māla gotiņu.

"Viņi grib manu gotiņu! Manu gotiņu!"

"Tā mana gotiņa. To man tēvs pārveda. Lai viņa man atdod. Saki, Annele, lai man atdod."

"Nekā. Viņa melo. Tā mana gotiņa. Man tēvs to pārveda. Saki viņai, Annele, lai man atdod."

"Mana gotiņa, mana gotiņa! Man tēt pārveda, man tēt pārveda," Mincīte klie-

1928

Riga,

BVLM
33672

Brig R 2/14

dza, mešdama zemē visas citas paijas, kādu tai bij pilnas rokas, lai tikai dabūtu gotiņu, rāvās pēc tās gar Tincītes drēbēm plēsdamas un skrāpēdama.

"Tā nav viņas. Lai viņa mani liek mierā," sauca Tincīte.

"Tā ir gan atkal mana. Lai viņa man atdod!" brēca Julcīte.

"Mana gotiņa! Tēt paveda," vienu un to pašu pāta Mincīte.

"Atdod gotiņu bērnam," Lulīte isā pavēlēja.

"Ado bērnam, ado bērnam," Mincīte nu bij liela, zinādama, kā tā uztājoties, viņā iegās tiesības uz visām paijām.

Tincīte gotiņu nedeva.

"Atdod gotiņu!" Lulīte pastiprināja pavēli ar kāju pie zemes.

"A, kas tev par šaļu."

Tincīte neklausīja.

"Nu tu dabūsi!" Lulīte draudēja un metās atņemt gotiņu ar varu.

Tincīte pieskrēja Annelei un ieņēma tai paijiņu sauja.

"Še! Tu glabā un nedod nevienam."

"Kam tā gotiņa pieder?" Annele nedroši vaicāja, gotiņu rokā svarodama.

"Lai nu pieder, kam piederēdama, atdod Mincītei. Tad būs miers."

"Kā es varu atdot, kad man Tincīte iedeva to paglabāt."

"Ak nu tu te lielu izmeklēsi? Tu nemaz nezini, kādi mums bērni. Dod man gotiņu!" Lulīte aši izšķīra lietu un patlaban grasījās paņemt Annelei gotiņu no rokām, lai atdotu to Mincītei, kad Tincīte paguva pieklupt pirmā, izrāva Annelei gotiņu un trieca to gar sienu, cik tik spēka. "Dzin! dzin!" asi nošķīdēja. Gotiņa bij drupās.

Tincītes pardošībai sekoja neapprakstāms troksnis. Lulīte kļiedza, ? uz Tincīti. Tincīte kļiedza un bēdza. Abas mazās blāva savu blāvīenu, gan ka

192..... 8.

Riga,

MLVM
35672

Belg R2/14

bez asarām, bet toties kā uz iesma. Kāda sieviete atrāva durvis no blakus istabas, bet patapa tikai paplātīt rokas, itkā no visa ta trača palikuse bez valodas, tad tūlīt iesteidzas stpakaļ blakus istabā, kur to dzirdēja ar niknu "aija - a, aija-a" klusinam mazu bērnu, kas aizravies kā lēkadams spiedza šūpuļa likstij uz augšu, uz zemi arī ņikstot un zāģējot. Tur aukle klusināja Peliti, Lulites vēl mazako māsiņu.

Pēc brīža, kad kņada pavisam negribēja rīmties, aukle atkal parādījās durvis. Nu tik tā ieraudzīja Anneli.

"Aha," viņa teica, "tā jau es domāju, ka te vajaga būt kādam trokšņa meistaram. Nekā, nekā! Lai man neiestāsta! Mūsu bērni vien jau tāda netaisītu, kad te nebātu tās Iļēnu meitenes." Un atkal aizcirta durvis.

Annele nobijās mēma. Kā tas varēja būt! Viņa stāvēja mierīgi kaktā, vairīdamās, lai neapgāž viņu kaudamās un viena aiz otras apkārt dzenādamas Tincite ar Luliti, bet viņu noturēja par viēnīgo vainīgo.

"Es iešu mājā," viņa griežas pret durvīm.

"Nemaz tu neiesi," Lulite uzreiz partrauca dzenāt Tinci un skrēja Annelei priekšā. "Kādēļ tad tu nāci?"

"Es nācu pēc sietiņa."

"Nu ko tad tā iesi mājā, kad nāci pēc sietiņa. Tad tev jāgaida, kamēr parbrauks māte, tad dabāsi."

"Tas būs ilgi. Iešu gan labāk mājās."

"Neiesi, neiesi! Meitenes, nelaižat viņu," Lulite uzsauca savu mazo māsu baram, un uzreiz Annele bij ielenkta. Tincite turēja viņas vienu roku, Julcīte otru, bet Mincite, iekērusēs tai brunčos, lalināja viena laida: "Nelaidat, meitenet, nelaidat, meitenet!" Un visas tagad bij jaukāka saticība un

vienprātībā.

Otra istabā Pelite par jaunu laida vaļā savu pašamo. "Aij-ā, aija-ā!" aukles balss sitas nikna pāri un pastarpām skaļi bara meitenes, visādus so-
dus tām solidāma.

"Iesim laukā! Iesim uz šķūni!" Lulite aicināja.

Ja, to tālīt. Visas izlaidās kā spārnos.

Aizskrēja uz šķūni, kur, jaukamm laikam pastāvot, bij sāksis ievest jau-
nais attāls. ~~xxxxxxx~~. Beidzamā pants bij tikko sāksis kraut un kāpa kā pa trepitēm
līdz pašiem dziedriem. Meitenēm bij viegla lieta uzrāpties pa sienu panti
uz dziedra. Lielākām veicās vareni, bet mazās bij stumjamas un velkamas, tā
līdz visas tupēja augšā kā bezdelīgas uz kārtis. Tad sakās lēkšana sienā,
jaukāka no vasaras izpriecām, kuŗa arī Anneli tā valdzināja, katā sen aizmir-
sa savu apņemšanos iet ātrak uz mājām. Iēca pa vienai, pa divām, visas rei-
zē. Lielākās uzmeklēja bīstamākas, dziļākas vietas, mazākās uzdrošinājās
nokrist sienā tikai pāri pēdas dziļumā un tadēļ turējās pie tās paspārnē,
kuŗā pants jau bij gandrīz dziedra augstumā. Neapnicīgi bērni turpināja šo
rotāļu, līdz visa pants bij nošļaukta kā zāle pēc krūsas negāiņa. Te varēja
ļaut vaļu nebēdai, smiekliem, pārgalvībai, neviens lielais nedzirdēja, ne-
viens neapsauca.

Pēc laba laika tik arī dzirdēja aukli. Tā gāja pa sētsvidu bērņus meklē-
dama, par nozušanu bārdama un atkal par to visu ko nelāgu solidāma.

Dzirdot aukli, smiekli un kuŗāda šķūni uzreiz notrūka.

"Iešu mājā," Annele apdomājas pirmā. Viņai nepatikās aukles acis.

"Nekur neiesi. Es zinu, kur atslēgas," Lulite noslēpumaini čukstēja Anne-
lei.

Ta lāga nesaprata.

"Nu lai tu zini."

Lulīte satvēra to cieši pie rokas: "Bet māja tu neiesi." Un droši viņa to veda auklei pretī.

"Nu, nebēdnes lielās, pagaidat tik, kad pateikšu mātei, tad gan dabūsat," aukle bārās, bet ne jau vairs tik bargi, kā iekša, laikam gan tadēļ, ka viņa labi nezināja, ko īsti mātei pateiks, jo bērniem, bez siena ziediem drēbēs un matos, nekādu citu nedarbu nevarēja nomanīt.

"Ej nu pie Pelītes, es tīkmēr paraudzišu pusdienu," aukle teica Lulītei.

"Ko tu raudzīsī?"

"Kas jau nu būs. Pašildīšu biezputru."

"Ne, ne, ne biezputru. Māte teica, lai tu vārot mums bidelētus ķilķenus."

"Vēl kas no jauna!" Aukle brinējās. "Kam tad teica? Tev teica?"

"Māte teica! Bidelētus ķilķenus!"

"Bidelētus ķilķenus! J, ja! Māte teica! Bidelētut ķilķenut! Ja, ja! klie-dza Julcīte, Tīncīte, Mīncīte visas reizē.

"No kā es varišu toa ķilķenus? Kur ir milti?"

"Klētī."

"Kur ir atslēgas?"

"Es zīnu."

"Nu, kad tu zīni, atnes man miltus, tad es tev varišu. Man tur nav nekā-das daļas. Ko man liek, to es daru," aukle atteica un iegāja namā.

"Nāc līdzī, tu redzēsī."

Neatlaīsdama vaļā Anneles roku, Lulīte ievēda to kambarī. Te tā pierāva krēslu pie skapja, uz krēsla uzlika ķēblīti un pa abiem pakāpusēs, ~~ņemklēja~~

un uz pirkstgaliem pastiepusēs, sameklēja atslēgas. Vienu lielu, lielu klēts atslēgu, otru mazu. Abas nocēla no augšas. Mazo noglabāja gultā zem spilvena, bet lielo lepni rokā vicinādama, gāja atslēgt klēti.

Annele brīnījās, ka Lulīte visu tā izdara.

"Vai tev māte rādīja, kur glabā atslēgas?"

"Ne, es pate redzēju."

"Bet vai tad tu drīkstī pemt?"

"Klēts tak milti."

"Bet vai māte vēlēja pemt miltus?"

"Ko tad mēs ēdīsim? Vai tad mazie bērni lai mirst badā?"

"Aukle tak gribēja sildīt biezputru."

"Ja, biezputru! Ēd tu biezputru, kad viņi ciemā ēd pankūkas."

"Bet kad māte nav vēlējuse, tad tak nevar pemt."

"Kā nu nav vēlējuse. Kad māte bātu mājā, viņa arī vāritu bidelētus ķilķenus. Vienreiz viņa teica: svētdien izvarīsim bidelētus ķilķenus. Un šodien ir svētdiena."

Annele vairāk nekā nezināja sacīt.

"Nac, palīdzi man atslēgt klēti," Lulīte sauca, atslēgu iebāzuse slēdzēnē, bet nevarēdama to apgriezt.

Ari Annele nevarēja apgriezt atslēgu.

Izmocījās abas, bet kā negāja, tā negāja. Lulīte aizskrēja pasaukt aukli.

Aukle atslēdza durvis, bet pate iekšā negāja. Aiz Lulītes sabruka klēti visas mazās, pakempa ko patapdamas no šitik noslēpumainās, aizslēgti turētās vietas, Julcīte sakaltušu garozu no groza, Mincīte pat cāļu barību no dēliša, par ko Tincīte, kas jau prata smalkāki izšķirt, kas labs un kas ne,

viņas izsmēja un nokainināja. Tikko Lulīte bij ar miltu groziņu pie maisa, pieskrēja Julcīte ar Mincīti priecādamas: "Bidelēti ķilķeni! Bidelēti ķilķeni!" Mincīte nepašākāja abām ~~rokām~~ rokām maisā, ka noputēja vien visapkārt, un vienu sauju bideles piekampuse, iesvieda to Julcītei acīs. Tādu mantu atsviest atpakaļ Julcītei bij turpat pie rokas un nekā tas vairāk nemaksāja, kā tikai: Še tev! bet Mincīte to saņēma briesmīgi aizvainota, ar tādu blāvīenu, ka tai pašai aizrāvās elpa un citiem aizkrita ausis. Pat Lulīte tā nobijās, ka nometa tālīt miltu grozu, sadunckāja Julcīti par to, ka tā kaitinājuse bērnu, Tincīti par to, ka tā vispār skrējuse līdz uz klēti, un izgrāda tas abas laukā, bet Mincītei izslaucīja acis no miltiem, un nopurināja seju, nopurināja drēbes un nomierināja: "Paga, paga, lielās, kād pārbrauks māte, tad pateikšu, ko darija bērnam, tad dabūs pērienu kā lietus."

"Pelienu, kalietu," Mincīte, elsas noraustīdama, draudēja savam iedomātām pari darītājam.

Tā Lulīte arvien aizstāvēja mazako, vai tā nevainīga, vai vainīga, tagad Mincīti, tāpat kā agrāk Julcīti, un ar to panāca, ka viņa arvien bij tai pusē, kurai tā liela vara: mātes, aukles un pašas Mincītes vara.

Pēc neilga laika, kad aukle bij saņēmusē miltus, viņa ienesa kūpošu bļodu baltas putras, kura lieli cieti ķilķenin stāvēt stāvēja. Melnzemēs varēja ēst bidelētus ķilķenus. Kviešu zeme te bij ieslavēta un Melnzemis, sekodams tēvoča Anša padomam, arī sacis ienesīgāki izmantot druvu ražīgumu, bidelēdams labību un pārdodams miltos, tāpēc arī Lulītei ar gardajiem ķilķeniem vien nepietika, jo bij tos jau ne vienreiz vien ēduši, bet viņa uzstāja auklei dot klāt mērci. Aukle negribēja par mērci ne dzirdēt. Tad Lulīte gāja uz klēti pēc sviesta. Auklei bij jāiet līdz, atslēgt durvis. Durvis tā arī at-

slēdza, bet iekša, tāpat kā pirmsāk, negāja.

Lulīte atnesa sviestu, ielika labu piciku viena šķīvi sev ar Anneli, otra visām trim mazajām kopā. Sviestam uzleida virsū ķilķenus, glumus un karstus, un ļāva, lai tas izplūd un izkūst dzeltēns kā vaks. Annele pa to starpu izdrza no skala ketrai gaļu, baltu ~~irbuli~~ koka irbalu, kurū kaudamās, un viena otru nost grūdamas, rāva tai no rokām mazās, jo atrāki, jo labāki, tik ļoti viņām gribējās ķilķenu.

Aukle uzmetās ar elkopiem uz galda. Annele juta, ka tā skatās uz viņu. Ja kad tā pacēla acis, tās sastapās ar dziļām, brūni urbjošām citām, kas likās sakām: "Nu ko tā Ilēnu meitene nāk ēst mūsu bērnu ķilķenus!"

Viņai aizspiedās kumos kaklā un tā nebūtu varējuse to norīt, ja aukle nebūtu izgājuse ārā. Izgāja ne vārda nesacījuse.

Mazās drīz vien sāka ap saviem ķilķeniem trokšņot, plēsties, grūstīties. Visnerātnāka bij Mincīte. Lai gan mazākā, tā grūda abas lielākās māšeles no šķīvja projām, metā ķilķenus uz galda, metā tos atpakaļ bļodā, vai kur tik patapa, bet Julcīte ar Tincīti varēja Lulītei sūdzēties raudādamas, taisnību dabāja tikai Mincīte. Tikai kad Lulītei pašai iekrita Mincītes sviestais ķilķens klēpī, viņa zaudēja pacietību.

Mincīte nosvieda karoti un bēdza, bet Lulīte, dzīdamās Mincītes, biedēja:

"Nu tu dabūsi! Pēgaidi. Tagad tu būsi slima, iesi gultā un dabūsi zāles."

Mincīte iebēga kaktā un sāka skaļi dikt, lārdama pa pirkstu starpu, vai Lulīte būtu tiešām tik varena izvest savus draudus un kādas būtu tās zāles, kas tai tiek piesolītas.

"Tūlit, tūlit tu dabūsi zāles," Lulīte uzturēja spēkā piedraudējumu, jo arī Mincītei nevarēja vis ļaut tā ardit Lulītes virskundzību. "Redz, zāles

ir tēva skapī, es tagad paņēmu atslēgu un no lielas pudeles tev ielāšu. Un tas tev bus jāizdzer."

Lulīte izņēma pirmit zem spilvena pabāzto atslēgu. Tā bij skapja. Ar to atslēgu Lulīte varēja slēgt bez aukles palīdzības.

Mincīte jau vairs nedica. Rokas uz muguras un dibenu pie sienas, viņa skatījās kāri, kas gan labs var nakt ārā no tēva skapja.

Lulīte pakāpās uz krēsla un izņēma lielu pudeli, vidā apjoztu ar sarkanu papīri. Sameklēja turpat mazu kājainu glāzīti. "Nac nu, te bus zāles!"

"Kas tas ir par zālēm?" jautāja Annele, pētoši skatīdamās pudelē. Viņa pazina labi dažādas vecmātes zaļu pudeles, ~~bet~~ bet tādu sarkankrātāinu starp tām nebija.

"Tas ir tādas zāles, kādas dzer tēvs, kad sabrauc ciemiņi. Tēvs dzer un ciemiņi lai dzer. Visu pudeli izdzer."

"Bet vai tu driksti tā ņemt bez tēva ziņas?"

"Ko tu vienmēr: driksti, driksti! Kāpēc es nedrikstu, kad mātes nav mājā? Julīte spītīgi atteica, tā, lai Annele vis nedomā, ka viņa nezina, ko dara. Viņa ielēja glāzīti pusē.

"Piešauj nu mēli," aicināja Anneli.

Tā purināja galvu.

Tad Lulīte darīja to pate, garšodama.

"Salds, bet kož. Paraugi!"

Annele nu arī iemērcā mēles galu.

"Sivas zāles," viņa slaucīja no mutes lipīgu sīvumu.

"Nav vis sivas, saldas," Lulīte tiepās.

"Saldas? Dod man ar," prasīja Tincīte.

II.

"Man ar, man ar," sauca Julcīte.

Bet Mincīte jau nāca kā kūlenis no sava kakta. Ko? Viņai solītās zāles gribēja izdzert citas? Viņa jutās piekrāpta. Nekā, nekā! To vien viņa nepieļaus.

"Manat dalet! Manat dalet!" viņa kļiedza, ar dūrēm sev ceļu pie galda izleuzdama. Un iekam Lulīte attepās to aizturēt, satvēra glāzīti un ielēja to mutē.

Palika ar tik jocīgā ieplēstu stīvu muti, ka visas sāka skaļi smieties.

"E, kur dāšīga nazā meitene. To jūs nevarat neviena", lielija Lulīte.

Tas Mincītei patika ļoti. Viņa aizsita muti cieti un uzmeta glāzīti uz galda.

"Vēl!"

Annele arvien vēl bij tā hailīgā.

"Nelej viņai vairāk; Visas zāles nav labas."

"Lai tik dzer," Lulīte pielēja glāzīti pavisam pilnu, jo viņai arvien patika darīt to, kam citi bij pretī.

"Lai tik del!" Mincīte lalināja pakaļ.

"Izmet cauri," Lulīte teica, kā to bij dzirdējuse sakam virus, un ošla Mincītei glāzi pie mutes.

Mincīte iekampa pilnu mutīti, rīja, aizrijas, rāvas elpas, nevarēja ie-
raut.

Lulīte dauzīja tai pa muguru, izbrīnējusēs iobilda: Kas nu notika? Kas nu notika?

Beidzot Mincīte ar satricinošu blāvīenu atdabāja elpu, bet tad kā vētras liekte zariņš savilkas šokurā: "Tult, tult!"

"Pāries, pāries," Lulīte žēloja, pate nobijusēs.

"Es teicu, ka visas zāles nav labas," Annele pamācīja.

"Ak, ko tu nu zini," Lulīte irdzīgi atcirta, jo vainīga būt tā ne par ko negribēja. "Gan pāries sūrums un būs labi."

Bet pudeli tomēr novietoja atpakaļ skapī, pēc tam arī atslēgu noglabāja agrākā vietā.

Sūrums Mincītei tiešām likās pārgājis. Viņa nemaz vairs neraudāja, bet smējās, vēl ar asarām uz apaļajiem vaigiem, smējās tik un gāja grūstīdamās gar citām meitenēm, streipuloja, novelās gar zemi, vaļājās, nebij pieceļama, tik lenkana tā likās un tik smējās, smējās, smējās. Kas nāca tuvumā, tam sprauslāja acis, tik nerātne bij Mincīte, mēdījās, siekalāja, izgrūda pavisam nesaprotamus vārdus un tik smējās. Sākumā meitenes smējās līdz, bet Mincīte bij tik nesaprotama un jocīga, ka arī Lulīte palika domīga: Kas ar to esot noticis.

"Tas būs no tām zālēm, saki, ko gribi," teica Annele.

Lulīte arī vairs nepretojās.

"Ja, tā būs gan. Un zini ko, tās būs bijušas smejamās zāles. Tēvs ar, kad ar ciemiņiem viņas iedzer, tad smejas un smejas un runā tik daudz, kā citā reizē nemaz ne. Un ciemiņi tāpat smejas un smejas, bet vēlāku, kad smejamais pāriet, tad ir atkal kā citi cilvēki. Tu redzēsi, Mincītei arī pāries smejamais."

Smejamais gan arī pārgāja Mincītei, bet tad tai uznāca krācamais. Bērns palika piepeži pret visu neverīgs, tad iekrita miegā, krāca, murgoja, svaidījās un bij pietvīcis, kā no uguns.

"Vai, vai, nav labi, nav labi!" Lulīte vaimanāja un skrēja saukt aukli.

"Kas tam bērnam? Kur viņam uzreiz tādi karstumi? Vai tik nepārēdinājāt ar tiem ķilķeniem?" aukle uzprasīja un Annelei likās, itkā viņas spožas, niknās acis viņu vien kā vainīgo meklētu. Tad tā paņēma Mincīti, parlika to pār roku ar galvu uz leju, un ievadīja savu resno pirkstu labi dziļi bērna mutē. Tas deva tālīt vēlamos panākumus un Mincīte izmeta laukā visas smejamās zāles.

"Kas tam bērnam ir iedots? Ko viņš ir iedzēris? Viņš tak smird pēc brandvīna!"

"Es viņam tik iedevu zāles," nedroši murmināja Lulīte.

"Vai brandvīns ir tik briesmīgs?" vaicāja nobijusēs Annele.

"Ak tā! Nebūs vēl diezgan briesmīgs! Laikam tas ir kā pienišs un medutīšs, ko? - Ak trakās, trakās! Nebūtu nu es ieskrējuse, būtu tepat vai iznabaga dzisuse mazā dzīvībiņa," tā aukle runāja, bērnu vēl galīgi samulsinādama.

Mincīte bij pa pusei kā bez samanas, raudāja, ka sāpēt galva. Aukle uzlika slapju dvieli uz pieres un bērns palika gan mierīgāks, bet tad atkal ieņēma itkā nesamanas miegā.

Lulīte ar Anneli nemaz neatgāja no slimnieces.

Sētsvidū iebrauca rati.

Tincīte ar Julcīti jau pirmās izskrēja mātēi pretī: Mincītei iedotas smejamās zāles. Mincīte tad palikuse traka un tagad nu gulot ar karstumiem gulta.

Melnzemene ieskrēja ar visām ciema drēbēm. Kas noticis? Kas noticis? Lai stāstot aukle.

Aukle izlikās pavisam mierīga.

Nekas, nekas. Dzīvojušies, plosījušies, kā jau bērni. Vai nu par daudz

satrakojušies, vai par ātru kas ieēsts; viņa klāt nav bijuse, viņa nekā nav redzējuse, grēks viņai būtu ko teikt; bet kad arī kas nelabs būtu ieēsts, viss jau, paldīvs Dievam, laukā, bērns guļ un kad guļ, būs drīz vesals.

Tā, tā, tā! Bet kur tas vainīgais? Kur tas vainīgais, Melnzemene bārgi taujāja un skatījās pēc rikšu sauļas.

Ko

Kur nu vainīgs? Kur nu sameklēs to? Melnzemju bērni jau ir labi bērni, viņiem jau prāts nenesās uz niķiem, Lulīte pat, tai jau var atstat pašu mazāko, viņa to izšūpos un izaijās labāki par katru lielo. Bet kad jau ierodas citi meistari no citām mājām, tad jau pavedina uz nedarbiem pašus labākos bērnus. Un ka te ir strādājuši citi meistari ar savam gudribam, tas jau nu skaidri pierādīts, jo vai Melnzemju bērni vieni paši tad kadreiz tādas lietas ir izdarījuši? Ne, itnekad. Nu, tāpēc!

Melnzemene skatījās meklējoši apkārt un viņas acis krita tieši uz Anneli. Lulīti viņa nemaz neredzēja. Visu laiku runādama ar saimnieci, aukle bij nostājusēs tā, ka Lulīte varēja aiz viņas muguras nepamanīta izšmukt laukā. Palika Annele kā vienīgā vainīgā.

Ja, par tādu viņu turēja ir aukle ir Melnzemene, to viņa tagad redzēja skaidri. Viņa pietvika līdz ausīm. Kājas un rokas tai notirpa, itkā kāds tai būtu svešu nastu uzmetis plecos.

"Nu, vai nu redzi ar, kāda tagad Mincīte," Melnzemene norādīja uz guļošo bērnu, itkā izteikdama tai graužošāko pārmētumu.

"Atkal nu stāv visu dienu," aukle teica savai saimniecei, Annelei pāri, itkā viņas tur nemaz nebūtu.

"Vai māte tevi nemaz negaida mājās?" jautāja Melnzemene tieši.

Pie šī jautājuma Annele izrāva savas rokas un kājas no sastinguma, ap-

sviedās apkārt un bij kā zibens laukā pa durvīm.

Krencis dabāja redzēt tikai viņas' papēžus.

Noskreja pāri pļavīpai, pārlēca robežgrāvim, nokrita uz grāvmalas.

"Viņas mani tur par vainīgu, viņas mani tur par vainīgu," sūdzēja grāvmalei.

"Vainīga, vainīga, vainīga!" likās sakām aukles brūnās acis.

"Neka, neka! Lulite vainīga. Kas izņēma atslēgas no paslēptuves, to tak nedrīkstēja; kas gāja uz klēti pēc miltiem un lika varīt ķilķenus, to tak nedrīkstēja; kas izņēma no skapja smejamās zāles un iedeva bērnam, to tak nedrīkstēja. Lulite vainīga."

"Bet kas dzīvojās līdz? Kam tāpat patika ēst ķilķeni ar sviestu? Kas tāpat piešāva mēli smejamām zālēm? Un smējās vēl par Muncīti, kad tā jau kā pusdzīva, griežas virtēnī? Kas ļāva tāpat visam notikt? Kas neaizskreja jau sen mājā, lai gan redzēja, ka auklei tā nav pa prātam. Palika un palika, lai gan sen jau vajadzēja iet. Ak kauns, kauns! Vainīga, vainīga."

Tā ~~praxaxix~~ nepārmeta vis Melnzemju aukle, tā pārmeta, dziļi krūtīs, kāda cita Anneles neatvairāma balss.

"Lulite vainīga!"

To viņa varēja teikt, cik gribēja, bet tā pate otrā balss arvien atkārtoja: "Lulite vainīga, tu ar vainīga. Lulite paliek Melnzemēs, tu ej uz Iļeniem. Tu nepārnēs vis sietiņu, pēc ka sūtīja māte, tu nepārskrej vis tālīt mājā, kā vajadzēja.

Ēnas gaņas, sirds smaga, kakla elsas. Vainīga, vainīga!